«Quyosh tizimi va sayyoralar»

— fan haftaligi ochilishi ssenariysi

Astronomiya — koinot kechasi, haftalik va viktorina

9–11-sinf o‘quvchilari uchun

Davomiyligi: 40 daqiqa atrofida

Bu ssenariy astronomiya haftaligi ochilishi bo‘lib, 40 daqiqa atrofida davom etadi. Sakkiz sayyora paradi, Yer-Oy tutilish modeli va «Sayyorani top» o‘yini bor.

Agar ssenariy foydali bo‘lsa, uni hamkasblaringiz bilan o‘qituvchilar guruhlarida ham ulashing. Bayram va tadbirlar uchun yana ko‘plab ssenariylarni baxtiyor.uz saytidan topishingiz mumkin.

Shu to‘plam sahifasi: https://baxtiyor.uz/astronomiya-ssenariy/

«Senariylar to‘plami» bo‘limi: https://baxtiyor.uz/oqituvchilar-uchun-hamma-narsa/senariylar-to-plami/

«Quyosh tizimi va sayyoralar» — fan haftaligi ochilishi ssenariysi

MAQSAD

9–11-sinf o‘quvchilariga Quyosh tizimidagi sakkiz sayyoraning tartibi, xususiyatlari hamda Quyosh va Oy tutilishi mexanizmini ko‘rgazmali tushuntirish.

ISHTIROKCHILAR

O‘qituvchi (boshlovchi), «Quyosh» va sakkiz «Sayyora» rolidagi o‘quvchilar, she‘r o‘qiydigan o‘quvchilar.

JIHOZLAR

Sayyora nomlari yozilgan 9 ta lavha (Quyosh + 8 sayyora), fonar (Quyosh), katta to‘p (Yer) va kichik to‘p (Oy).

TADBIR REJASI

Ochilish — 4 daqiqa. She‘r — 4 daqiqa. Sayyoralar paradi — 14 daqiqa. Quyosh va Oy tutilishi modeli — 9 daqiqa. She‘r va yakun — 9 daqiqa. Jami: 40 daqiqa atrofida.

O‘QITUVCHI UCHUN ESLATMA

Pluton 2006-yildan buyon Xalqaro astronomiya ittifoqi qarori bilan «mitti sayyora» toifasiga o‘tkazilganini eslatib o‘ting.

TADBIRNING BORISHI

(Musiqa. O‘quvchilar Quyoshdan boshlab saf tortadi.)

O‘qituvchi: Assalomu alaykum! Bugun «Quyosh tizimi va sayyoralar» namoyishi bilan astronomiya haftaligini ochamiz!

1-o‘quvchi (she‘r):

Quyoshli kun soyang qolmas izingdan,
Bulut chiqsa g‘oyib bo‘lar ko‘zingdan.
Oftobing tik kelsa poyingda yotar,
Kun botarda uzun bo‘lar o‘zingdan.

(Erkin Vohidov, «soya» she‘ridan)

1-LAVHA. SAKKIZ SAYYORA PARADI

— Quyosh: Tizimning markaziy yulduzi, barcha sayyoralarni tortish kuchi bilan ushlab turadi.

— Merkuriy: Quyoshga eng yaqin va eng kichik sayyora.

— Venera: Zich atmosferasi tufayli Quyosh tizimidagi eng issiq sayyora.

— Yer: Hayot mavjud bo‘lgan, suv va kislorodli ona sayyoramiz.

— Mars: Temir oksidi tufayli «Qizil sayyora» deb ataladi.

— Yupiter: Quyosh tizimidagi eng katta gaz giganti.

— Saturn: Muz va tosh zarrachalaridan iborat go‘zal halqalari bilan mashhur.

— Uran: O‘z o‘qi atrofida go‘yo yonboshlab aylanadigan muz giganti.

— Neptun: Quyoshdan eng uzoq joylashgan, kuchli shamolli ko‘k sayyora.

2-LAVHA. QUYOSH VA OY TUTILISHI

O‘qituvchi (fonar, katta va kichik to‘p bilan):

— Oy Quyosh bilan Yer orasiga tushib, Yerga soyasi tushganda — Quyosh tutilishi yuz beradi.

— Yer Quyosh bilan Oy orasiga tushib, Oy Yer soyasiga kirganda — Oy tutilishi kuzatiladi.

2-o‘quvchi (she‘r):

Tong otmoqda, sutdek oppoq tong,
Xayrlashib tun bilan shodon.
Tong ortidan quyosh urib bong
Chiqar – nurin sochib har tomon.

(Farida Afro‘z, «Tong» she‘ridan)

YAKUN

O‘qituvchi: Hafta davomida astronomiya burchagida yangi rasmlar va viktorina savollari joylanadi. Omad!

HAFTALIKDAN KEYIN

Sinfda sayyoralarning Quyosh atrofidagi aylanish davrlari bo‘yicha qisqa infografika tayyorlansin.